

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

ב.

עין משפט
גזר מצוה

א א מיי פ"ב מהלכות
חגיגה הלכה א סמג
עין רבו רבו רכט:
ב ב מיי ש"ס הל' ג:
ג ג מיי פ"א ש"ס הל' ב
סמג ש"ס:
ד ד מיי ש"ס פ"ב הלכה
א סמג ש"ס:
ה ה מיי ש"ס פ"א הלכה
א סמג ש"ס:
ו ו מיי ש"ס פ"ב הלכה א
סמג ש"ס:

מוסף רש"י

לאחריו מי שחציו עבד
וחציו בן חורין. אבל עבד
גמור פטור, דכתיב את פני
האלהים ה', מי שאין לו ארון
אלה הוא (ש"כ"ו ב).
ולרבינא דאמר כו'
פטור מן הראיה. ומימי
לה מסיפא דמתניתין דקמני
ועבדים שאינם משומרים
(ש"ס). כולן תשלומין זה
לזה. אין קו יום כספא שאין
חובנו תלויה בו בעמלו למי
מאוס דלא בעמט הימים
תשלומין זה לזה עני לראשון
ושלשי לגני אלמא כל חד
ומד שביב חלפי נפשיה דהא
אית להו תשלומין ואיכא
למימר למאן דלא חזי
בדאשון וחזי בשני חייב
(ש"כ"ו ב).
בולקן
תשלומין דראשון. שהרי
יום אחד עשה הכתוב עיקר
כנינו, דכתיב אומר,
ואתחלתי עשה תשלומין על
(לקמן ט). למי שהוא רשאי
ומצוי להשקות להקריב ולא
הקריב מקריב והולך כל
שבעה ומוי שלא נראה
לראשון שוב אינו חייב, דהא
כתיב אין תשלומין אללא
לראשון (ש"כ"ו ב). שנאמר
ואתחלתי עשה תשלומין
לראשון, כדכ"ש שקביה כל
הלאות קן כל לראשון (ש"ל
ל' ל' ג). מה הוא ודאי
אית כשהוא שלם, שנאמר
(דברים י"א) עני ה' אלהיך
זה מלשנים, אף אתה ודאי
איתו בשמי עיניך (תהודין)
ז: ופ"ו ש"כ"ו ב). כאן
במשנה ראשונה. קודם
שהיה רשאי היה חייב עבד
אלא היה יכול להקריב מאי
ומקריב לה הכל לאתויי מי
שהיה חייב ביום ראשון
ולרבינא דפירש בהאי מאי
ומקריב לה הכל לאתויי מי
שהיה חייב ביום ראשון
חייב. ואמר רבינא בהר
הבית שפטור ואם נתפשט
כלומר נתפס ביום שני
אושע"י הניחא לר'
תשלומין זה לזה וכיון
דקתני במתניתין לאתויי מאי

הכל חייבין בראייה. פירש רש"י צמנות יראה כל זכורך והקשה
הר"ר אלחנן דהא מני בסמוך ז"ש אומרים הראייה שמי
כסף משמע דצקרבן מיירי ותו תניא בגמרא^א הערל וטמא פטורין מן
הראייה בשלמא טמא דכתיב (דברים יב) וצאת שמה^ב כל שיטנו
צביאה ישנו בהצאה ועוד אמרין
צירושלמי ריש מילתין דר"א בראיית
קרבן אבל בראיית פנים צעורה הכל
חייבין כמו בהקבל האנשים והנשים
והטף ותו תניא בגמרא^ג רבי יוסף
אומר שלם מנות נטווי ישראל
בעלייתן לרגל ראייה ושמהו וחגיגה
יש בראייה שאין נשמהו שהראיה
כולה כליל משמע דתתם ראייה
צקרבן מיירי ע"כ נראה לר"ת
דמתני' מיירי צקרבן וצעורה ורש"י
דנקט בראיית פנים צעורה נקט חדא
דמשמע תרי ולפטורא דכולהו חדא
דאף בראיית פנים צעורה פטורי
וכל שכן בראיית פנים צקרבן וגם יש
ליישב דמתני' משמע ליה דבראיית
פנים^ד מני איירי דקתני בסמוך
איזהו קטן כל שאין יכול לילך כו'^ה
משמע דצקטן לאיירי ציה קאמר אלמא
בראיית פנים צעורה איירי שאינו
יכול לילך לשם ומיזה שיטת הירושלמי
לא יתכן לפי שיטת שמעתתא שלנו
מפני דכריס הרבה דתתם יליף
מהקבל לחיוב ואין לא ילפינן מיניה
רק לפטור דחרש ואע"ג דלאמרין
לקמן^ו ס"ד אמניא גילף ראייה ראייה
מהקבל מה להלן נשים חייבות כו'
מ"מ מהתם שמעינן דלפי האמת
דלא ילפינן מהקבל לחיוב ועוד היכי
מחייבין נשים בראיית פנים צעורה
מראייה דהקבל דהא ולא יראו הוא
דמוקמינן לקמן בראיית פנים לקרבן
וממעטין נשים ממוכר ועוד קשיא
ליה דלאמרין לקמן (דף ו.)^ז מאן
אייתי' אמו דמחייב' בשמחה אייתה
ולא קאמר דמחייב' בראיית עורה
משמע דפטורה ועוד בגמרא דקאמר
שפטורה מראייה וחייבת בשמחה לפי
שיטת הירושלמי הוה מצי למימר
שמחייבת בראיית עורה אללא ודאי כולי
שמעתין מוכח דפטורי בכלי ראייה
כדפרישית: חוץ מחרש שוטף
וקטן. אין למדין מן הכללות
אפילו במקום שנאמר בו חוץ כדלאמרין
צריש בכל מערבין (עירובין דף טו.)

הכל

^א חייבין בראייה חוץ מחרש שוטף וקטן
וטומטום ואנדורוגניום ונשים ועבדים שאינם
משוחחרים החיגר והסומא והחולה והזקן ומי
שאינו יכול לעלות ברגליו איזהו קטן כל
שאינו יכול לרכוב על כתפיו של אביו
ולעלות מירושלים להר הבית דברי בית
שמאי ובית הלל אומרים יכול שאינו יכול
לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר
הבית שנאמר^ב שלש רגלים בית שמאי
אומרים הראייה שתי כסף והחגיגה מעה
כסף ובית הלל אומרים הראייה מעה כסף
והחגיגה שתי כסף: **גמ'** הכל לאתויי מאי
לאתויי^ג מי שחציו עבד וחציו בן חורין
ולרבינא דאמר^ד מי שחציו עבד וחציו בן
לאתויי חיגר ביום ראשון ונתפשט ביום
שני הניחא למ"ד^ה בולקן תשלומין זה לזה
אלא למאן דאמר^ו בולקן תשלומין דראשון
הכל לאתויי מאי לאתויי סומא באחת מעיניו
ודלא כי האי תנא דתניא^ז יוחנן בן דהבאי
אומר משום ר' יהודה^ח סומא באחת
מעיניו פטור מן הראייה שנאמר^ט יראה
יראה בדרך שבא לראות כך בא ליראות מה
לראות בשתי עיניו אף ליראות בשתי
עיניו ואיבעית אימא לעולם כדאמר מיעיקרא
ודקא קשיא לך הא דרבינא לא קשיא
כאן כמשנה ראשונה כאן כמשנה אחרונה
דתנן^י מי שחציו עבד וחציו בן חורין
עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום
אחד דברי בית הלל אמרו ליה בית שמאי
הקנתם

הכל חייבין בראייה. צמנות ראיית כל זכורך (שמות כג) שזריכיס
להתמרות צעורה צרגל: חוץ מחרש שוטף וקטן. דלאו בני
דעה נינהו ופטורין ממצות: החיגר והסומא. כולה יליף מקראי
בגמרא (ט): ומי שאינו יכול לעלות ברגליו. מירושלים לעורה ובגמרא (ט)
מפרש להו: אי זהו קטן כו'. אבל
מכאן ואילך אף על פי שאינו חייב
מן התורה הטיוו חכמים על אביו
ועל אמו לחנכו צמנות: שלם רגלים.
הלאו לעלות ברגליו חייב הכתוב
וכיון גדול פטור מן התורה קטן
לאו צר חיווך הוא: ז"ש אומרים
הראייה שתי כסף. גדול הבא להיראות
לריך להציה עולה ואינה פחותה
משתי כסף שמי מעות כסף שהן שלש
דינר שנאמר ולא יראו פני ריקס
(ש"ס) ויליף בגמרא^א שריך להציה
עולה. אע"פ שלא נמנה צו תורה שיעור
חכמים נתנו שיעור: והחגיגה. שלמי
חגיגה חייבין היחידים להציה צרגל
דילפינן לה צלשה פירקין (דף טו.)
מוחגותם וחותהו חג לה"ס: **גמ'** ולרבינא
דאמר כו'. לקמן אמרי צפירקין
(דף טו.): **הניחא למאן דאמר כו'.**
לקמן אמרין צפירקין (דף טו.) שיש
לקרבנות חג תשלומין כל ז' ואפילו
בה אמוראי איכא למאן דאמר
תשלומין זה לזה ואיכא למאן דאמר
(ה) תשלומין דראשון הן ואמרין מאי
צנייהו חיגר ציום ראשון ונתפשט
ציום שני איכא צנייהו מאן דאמר
כולן תשלומין לראשון מי שמחויב
צראה ולא הביא ציה צחאד משאר
הימים ומי שאינו מחויב אינו לריך
תשלומין ומאן דאמר תשלומין זה לזה
קסבר החובה מוטלת על כל אחד
מן שאר הימים ולא על הראשון לצדו
הלך אף מי שפטור צראה ונראה
צשני חייב להציה ואם לא יציה צו
ציום יציה למחר: (ה) יראה יראה.
[יראה] כתיב וקרינן יראה. יראה כל
זכורא את פני האדון משמע שהאלים
רואה את השכינה יראה כל זכורך
את^ב פני האדון משמע שהאלים צה
לראותן הקיש הכתוב ראייתך
לראייתו: **דודך שצא** (א) לראותך. קן
הוא צה ליראות ממך: מה לראותך.
צשתי עיניו: אף. כאן ליראות מן
האלים צשתי עיניו של אדם: משנה
ראשונה. קודם שחורו ציה להורות

(א) ערכין ב. ג. (ג) [ס],
(א) [כגון שהיו שני אחי או
שני שותפין ושחרר אחד את
חלקו רש"י גטין מא.],
(ד) [לקמן ד.], (ה) [לקמן ט.],
(ו) לקמן ד: דתהיה ד:
ערכין ב: [ונספחא פ"א
ע"ש.], (ז) בנפשהו ד: א:
כן חומא, (ח) פסחים פה.
גטין מא. צ"ב י. ערכין ב:
עדות פ"א מ"ג, (ט) [לקמן
ד.], (י) [לקמן ו.], (יא) ויקרא
כג, (יב) [שמות לז.],
(יג) צ"כ: אל (שמות כג),
(יד) [לקמן ד.], (טו) [לקמן ו.],
(טז) [דף ד.], (יז) [פסחים ד.],
(יח) [לקמן דף ד.], (יט) [ליתא]
צביה: כ. ולא נמנות ק.:

תורה אור השלם

1. שלש רגלים תהא על
בשנה: שבות כג די
2. שלש פסחים בשנה
קראה כל ויבדק אל פני
האדון: שבות כג די

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הניחא וכו'
ואיכא למאן דאמר כולם
תשלומין דראשון הן
ואמרין: (ב) ד"ה יראה
קראה כתיב וקרינן קראה
קראה כל זכורך וכו'
השכינה קראה וכו'
(ג) ד"ה כתיב שצא
לראותך קן הוא צה לראות
ממך קן לראותך צשתי
עיניו אף צה לראות מן
האלים: (ד) תוב' ד"ה שמה
חייבין וכו' וצ"ל שמה
הרבאית שמה על שיטת
וכו' רבי יוסי הגלילי
אומר: (ה) בא"ד וגם יש
לישב דמתניתין משמע ליה
דבראיית פנים צעורה
אייתי כ"ל ומיבת מני
ממק: (ו) בא"ד כל שאין
יכול לילך כו' אימא
משמע דצקטן לאיירי ציה
בראיית פנים צעורה איירי
מוקאמר שאינו יכול לילך
כ"ל ומיבת קאמר אלמא
לקמן: (ז) בא"ד לאתויי
ממק עד הכא מאן
אייתה אמו וכו' דמחייב'
בראיית פנים צעורה וכו'
ולפי שיטת הירוש' וכו'
שמחייבת בראיית פנים
בעורה אללא: (ח) ד"ה חג
וכו' ושירי מקמן ומצריך
אחיו וכו' כיון דלאו מי
בראשון אללא משום שאין
היום אללא: (ט) בא"ד לא
קאי לראיית פנים
בקרבן רק לראיית פנים
בעורה: (י) ד"ה הני
לאתויי וכו' אע"ג דהסיפא
דמתניתין קאמר: (יא) ד"ה
יראה וכו' אף אתה צה
ליראות לה מה היא
ורואה אותך בשתי עיניו
אף אתה רואה אמו
בשתי עיניו ולא יתכן וכו'
ע"כ גרים ר"ת ק"ל יראה
מה לראות:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוב' ד"ה איחו קטן
וכו'. דהא פ"ק דצביה מ"ד
יב ושם. ממק מ"ד
פ"ק דצביה ו"ב צ"ב
דצביה דף ב ע"כ כ"ל וכן
הגיה בשער המלך פ"א
מהלכות חגיגה הלכה ה ד
ס"ג ע"א ע"ש:

רבינו הגנאל

הכל חייבין בראייה חוץ
מחרש שוטף וקטן
כו'. דהא פ"ק דצביה
למתני' הכל חייבין הכל
לאתויי מאי מי שחציו
עבד וחציו בן חורין
שחייב בראייה. ודחין
ולרבינא דפירש בהאי מאי
ומקריב לה הכל לאתויי מי
שהיה חייב ביום ראשון
ולא היה יכול להקריב מאי
ומקריב לה הכל לאתויי מי
שהיה חייב ביום ראשון
חייב. ואמר רבינא בהר
הבית שפטור ואם נתפשט
כלומר נתפס ביום שני
אושע"י הניחא לר'
תשלומין זה לזה וכיון
דקתני במתניתין לאתויי מאי

דהא תנא ושייר מקמך^א וזכרסי ומי שאין לו קרקע^ב ומיזהו אי משום
הני לאו שירא הוה דפסול דגופא קחשיב לאפוקי הני דפסולין
מחמת דבר אחר הוא משום אומותו וכו' תימא הא איכא חרש
צאזו אחת וחיגר צרגלו אחת וצבלי קצין כל הני מכללא אחיין
וטמא פשיטא ליה לפי שאינו צביאה אינו בהצאה וערל מרבין
בב"ב^ג כהני אשמעינן דבעינן מעוטא מקרא: **איזהו קטן ב' שאינו יב"ב**
צ"ב. משם והלאה הוה ליה הגיע לחיווך ומדרכין וצ"ל צביאה קרבנו ונדה ולמ"ד (פ"ג ע"ג). חוץ קריבין ציווי
אין קריבין עד למחר בחול המועד אף קשה למורי למ"ד תשלומין דראשון נינהו כיון דלא מצי קריב צראה לא קריבין לקמן
(דף טו.) גבי חיגר שנתפשט צשני וי"ל דהתם גברא לא חזי הלך כיון דלא חזי (ה) צראה לא חזי צשני אבל הכא כל חיוץ שיש צשני
ישנו צראה אללא משום שאינו היוס ראי ראי עכשיו ודומה לו מניינו צפסחים צפרק אלו דברים (דף ע. ו) ושם) גבי חגיגה פעמים ו'
פעמים ז' חל וי"ט הראשון להיות צצבת קרב צששה אלמא אע"ג דלא קרב צראהו קרב צשני כיון דמחמת יוס הוא דלתי כדפרישית
וליכא למימר דלמ"ד דגדרים ונדבות אינן קריבין ציוויט דרבנן הוא והכא דרבנן תקינו לה שיוכל להציה אף ציוויט דהא צפ"ק דציה
(א) (דף יב.) ושם) משמע דמדאורייתא הוא דהא שמי הלחם^ד (ולחם הפנים)^ה לא דחו וי"ט וכו' תימא מ"מ כי מייתי להם נדבה היכי סמך
עלה דקטן אינו סומך כדאייתא צמנות צפרק שמי מדות^ו (דף כג.) וי"ל אע"ג דלא סמך עליה מ"מ דאית לחיווך צנו ורש"י פירש
דאחיו קטן לא קאי^ז (לראייה בראיית קרבן רק לראיית פנים צעורה:
הכל לאתויי מאי לאתויי מי שחציו עבד וכו'. ואליצא דמשה אחרונה אע"ג^ח דמתניתין קאמר איכא כדדייק בגמרא (דף ד.) מלשון שאינן
משוחחרים דלתי עבד פטור מ"מ מתוך רישא לחיוב לפי מה דסבירא ליה השמא ואדיוקא לא חש אלישנא דעצדים שאינן משוחחרים:
תשלומין דראשון. ואע"ג דגבי חגיגה הוא דכתיב תשלומין מ"מ ילפינן ראייה מיניה כולן תשלומין דראשון והכא גברא לא חזי הוא
וכיון דלא חזי צראהו לא חזי צשני ולא הוה מצי למימר חיגר צששה ראשונה ונתפשט צשניה דהא פשיטא הוא:
יראה יראה בדרך שבא לראות. פירש"י כדרך שבא הקצ"ה לראותך דהיינו צשמי עיניו אף אתה צה^א לראותו צשמי עיניך ולא יתכן לר"ת
דהא לא שייך ציאה גבי שכינה שצבל מקום הוא ועוד דדריש מסורת קודם דלרצה היו לנו לדרוש המקרא קודם ע"כ גרים ר"ת
יראה יראה מה לראות צשמי עיניו שאלם צה להתמרות לפני המקום צשמי עיניו של מקום אף האדם צה לראות המקום צשמי עיניו ולא דמי
לעבד ועבד (פסחים דף טו.) דלרש"י וכו' מריווהו מקרא ומסורת דהכא כי הדדי נינהו אללא התם כל חדא חלוק ממחריה:
שהוא יכול לעלות ביום ב' של חג [חייבין] בשאר הימים אללא ל' יוחנן דאמר כולן תשלומין דראשון הן כדביבין למימר לקמן האי הכל